

Туристичний потенціал України як частини світового центру туризму

Л.М. Нещадим, к.е.н.,

Уманський національний університет садівництва

В статті розглянуто сучасний туристичний потенціал. Проаналізовано структуру в'їзного та виїзного туризму, стримувальні факторами в розвитку туристичної сфери.

В статье рассмотрено современный туристический потенциал. Проанализирована структура въездного и выездного туризма, сдерживающие факторы в развитии туристической сферы.

This article is considered a modern tourist potential. Structure of inbound and outbound tourism and our analysis, deterrent factors to tourism development is investigated.

Україна має всі об'єктивні передумови для входження в число країн з високим рівнем розвитку туризму. Протягом останніх років українська індустрія туризму стабільно нарощує обсяги виробництва туристичного продукту. Пріоритетними напрямками державної політики в галузі туризму мають стати реконструкція, модернізація та будівництво нових туристичних об'єктів, підвищення якості та збільшення асортименту туристичних послуг. Сьогодні для ефективного просування національного туристичного продукту на зовнішньому ринку потрібна не лише організаційна, а й фінансова підтримка з боку української держави. А створення позитивного образу нашої країни та її туристичних об'єктів має стати частиною загальної стратегії розвитку туризму в Україні.

Розвиток туризму в Україні особливо актуальний, оскільки саме завдяки туризмові Україна може поліпшити соціально – економічну ситуацію. Зважаючи на місце і роль туризму в житті суспільства, держава проголошує

його одним із пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки.

Україна має вагомі об'єктивні передумови, щоб увійти до найрозвиненіших у туристичному відношенні країн світу. Маючи вигідне геополітичне розташування, вона з давніх часів є перехрестям транспортних та людських потоків з Півночі на Південь та із Заходу на Схід. Держава володіє значним туристсько – рекреаційним потенціалом: сприятливими кліматичними умовами, переважно рівнинним ландшафтом, багатством флори і фауни, розвиненою мережею транспортних сполучень, культурно – історичними пам'ятками, широкою індустрією подорожей та туризму.

Україна належить до країн з високою інтенсивністю використання природних ресурсів. На даний час в нашій державі створено 11 національних природних парків, 4 біосферні заповідники, 17 державних природних заповідників, численні заказники, дендропарки, пам'ятки садово – паркового мистецтва. Найвідомішими є біосферний заповідник „Асканія – Нова” (Херсонська область), Шацький національний природний парк (Волинська область), дендропарки: „Софіївка” (Черкаська область), „Олександрія” (Київська область), Тростянецький (Чернігівська область), Карпатський біосферний заповідник та інші. Лісові ресурси становлять 14 відсотків території України.

Стратегічна мета розвитку туризму в Україні полягає у створенні продукту, конкурентоспроможного на світовому ринку, здатного максимально задовольнити туристські потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально – економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та історико – культурної спадщини. Це стосується насамперед таких привабливих туристсько – рекреаційних зон, як Автономна Республіка Крим, Волинська, Закарпатська, Запорізька, Івано – Франківська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Херсонська, Черкаська, Чернівецька області, місто Київ, де туризм посідає чільне місце в розвитку економіки.

В Україні 150 тисяч пам'яток культури, історії, археології, містобудування і архітектури, палацово – паркового мистецтва, а також понад 300 музеїв. Створено 7 національних історико – культурних заповідників. Найціннішими є пам'ятки епохи держави «Київська Русь» – 80 відсотків пам'яток цього періоду зосереджені саме на території України. Найвизначніші пам'ятки – Києво – Печерська лавра, Софіївський собор та історичний центр міста Львова – внесені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Багату історико – культурну спадщину представляють Андріївська та Кирилівська церкви у Києві; пам'ятки історії, пов'язані з історико – культурною спадщиною українського козацтва, а також періоду національно – визвольної боротьби українського народу і другої світової війни; музеї архітектури та побуту просто неба у Києві; Переяславі – Хмельницькому, Львові, Ужгороді, Чернівцях, Галичі; картинні галереї в Києві, Одесі, Феодосії, Львові, Харкові тощо.

Аспектом, який посилює важливість туризму для України, є постійна інтенсифікація попиту на туристичний продукт. Зростання попиту на туристичні послуги та динамічність сучасної економіки спричинили появу та посилення надзвичайної конкуренції на туристичному ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка туристичних потоків в Україні за 2007–2012 рр.

Роки	Динаміка в'їзних потоків	Динаміка виїзних потоків
2007	326,4 тис. осіб	566,9 тис. осіб
2008	299,1 тис. осіб	868,2 тис. осіб
2009	372,5 тис. осіб	336,0 тис. осіб
2010	372,8 тис. осіб	1,3 млн осіб
2011	282,3 тис. осіб	913,6 тис. осіб
2012	21,1 млн осіб	17,2 млн осіб

З наведеної вище таблиці ми бачимо, що до 2012 р. виїзний туризм перевищував показники в'їзного туризму, визначаючи пріоритетність першого. У 2012 р. спостерігається різке збільшення в'їзного туристичного потоку за

рахунок країн Європи – 5,3 млн. осіб, країн СНД – 15,4 млн осіб та інших країн – 458,1 тис. осіб.

Таблиця 2

Соціально-економічні показники туристичної діяльності в Україні за 2008–2012 рр.

Роки	Кількість ліцензіатів, які надавали туристичні послуги, тис.	Кількість працівників, тис. осіб	Надходження до бюджету, млн грн	Обсяг наданих турпослуг, млрд грн
2008	2 828	21,0	112,9	2,8
2009	3 052	21,7	131,3	3,8
2010	3 833	22,7	174	5,5
2011	4 631	23,6	208,1	8,052
2012	4 829	22,8	196,5	9,388

В Україні розвиток туристичної сфери стримується такими основними факторами:

- несприятливий візовий режим для в'їзного туризму;
- прогалини у регіональному регулюванні галузі туризму;
- недостатня інформаційно-рекламна діяльність щодо України за кордоном;
- податкове навантаження, що перешкоджає та відлякує потенційних інвесторів у сферу туризму;
- недостатній рівень кваліфікації персоналу;
- низький рівень знання іноземних мов як у співробітників туристичної сфери, так і співробітників державних структур;
- невелика кількість готелів, які відповідають світовим стандартам з надання послуг;
- руйнування пляжів і берегових споруд;
- масове знищення зелених насаджень парків і заповідників.

Розвиток туристичної галузі та зацікавленість споживачів з інших країн не може бути забезпечено без потужної матеріально-технічної бази: готелі, заклади харчування, бази відпочинку. Особливістю сучасного періоду розвитку туризму України є те, що він суттєво впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, і є одним з найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки.

За підрахунками Всесвітньої Туристичної Організації, у 2001 р. за кількістю прибуття іноземних туристів Україна займала 22-ге місце у світі (5,8 млн осіб, що становить близько 1% від світових туристичних прибуттів). За прогностичними розрахунками щодо розвитку в'їзного туризму в Україні на 2020 р. – 15,0 млн осіб. Як і для багатьох європейських країн, де найбільш потужними є туристичні потоки між сусідніми державами, так і для України на перспективу сукупна частка туристичного обміну з країнами СНД коливатиметься в межах 50% від загальних обсягів турпотоків.

Отже перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні до 2020 р., перш за все, необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка тією чи іншою мірою інтегрує практично всі галузі. Цей фактор повинен стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни в цілому, стимулювати ряд важливих галузей економіки, сприяти зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені.

Висновки. Туристична індустрія України знаходиться на стадії формування. Оптимальним варіантом розвитку туристичної індустрії України та появи нових місць туристичного призначення є використання комплексного підходу, який передбачає формування необхідної інфраструктури. Останню можна сформувати лише на засадах кооперації та ділового партнерства. Практично це є шлях до формування регіональних програм економічного розвитку на основі пріоритету, яким є туризм.

Стратегічною метою розвитку туристичної індустрії в Україні можна визначити створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та історико-культурного довілля й розроблення відповідної нормативно-правової бази туризму.

Список використаної літератури

1. Географія міжнародного туризму: Країни СНД та Балтії / [С.А. Хомич, Я.И. Аношко та ін.]. – Мн. : Аверсэв, 2004. – 252 с. 3. Горбильова З.М. Економіка туризму / З.М. Горбильова. – Мн. : БГЕУ, 2010. – 478 с.
2. Гордієнко І.С. Міжнародний туризм / І.С. Гордієнко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.6. – С. 15–18.
3. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу / Л.П. Дядечко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
4. Елканова Д.И. Основи індустрії гостинності [Електронний ресурс] / Д.И. Елканова, Д.А. Осипов, В.В. Романов, Е.В. Сорокина. – Режим доступу: [http:// www.litmir.net/br/?b=135547](http://www.litmir.net/br/?b=135547). – Назва з екрана.
5. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги–XXI, 2003. – 300 с.
6. Мальська М.П. Планування туристичної діяльності / М.П. Мальська, О.Ю. Бордун. – К. : Знання, 2010. – 310 с.
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/tyr/tyr_u/vigw2011_u.htm. – Назва з екрана.
8. Сайт все про туризм, туристична бібліотека [Електронний ресурс] / [Український туризм]. – Режим доступу: http://tourlib.net/stati_ukr/liman.htm. – Назва з екрана.